



Centralna banka
BOSNE I HERCEGOVINE
Централна банка
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ



SEDMIČNI PREGLED KRETANJA NA GLOBALNIM FINANSIJSKIM TRŽIŠTIMA

25.11.2024. – 29.11.2024.

ODJELJENJE ZA BANKARSTVO, SLUŽBA FRONT OFFICE



Sarajevo, 02.12.2024. godine

**SEDMIČNI PREGLED KRETANJA NA GLOBALNIM FINANSIJSKIM TRŽIŠTIMA
25.11.2024. – 29.11.2024.**

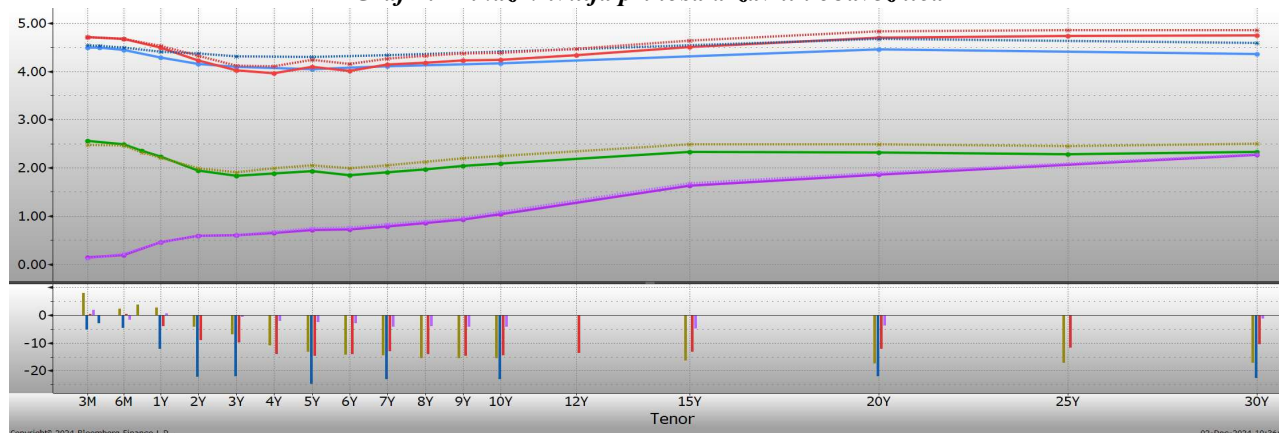
Tabela 1: Prikaz kretanja prinosa na državne obaveznice

Prinosi	Eurozona		SAD		Velika Britanija		Japan	
	22.11.24	29.11.24	22.11.24	29.11.24	22.11.24	29.11.24	22.11.24	29.11.24
2 godine	1,99	1,95	4,37	4,15	4,33	4,23	0,59	0,59
5 godina	2,06	1,93	4,29	4,05	4,24	4,09	0,75	0,72
10 godina	2,24	2,09	4,40	4,17	4,39	4,24	1,09	1,05

Tabela 2: Prikaz kretanja prinosa na njemačke Bubillove

Dospijeće	Prinosi		
	22.11.24	29.11.24	
3 mjeseca	2,510	2,603	↗
6 mjeseci	2,464	2,487	↗
1 godina	2,225	2,246	↗

Graf 1: Prikaz krivulja prinosa državnih obaveznica



Graf prikazuje krive prinosa Njemačke (zelena), SAD (plava), Velike Britanije (crvena) i Japana (ljubičasta) za periode od 3 mjeseca do 30 godina na dane 29.11.2024. godine (pune linije) i 22.11.2024. godine (isprekidane linije). Na donjem dijelu grafa je prikazana razlika između vrijednosti odgovarajućih prinosa na navedene datume.

EUROZONA

Prinosi obaveznica sigurnijih zemalja eurozone su tokom protekle sedmice zabilježili smanjenje duž cijele krive, posebno na krajnjem dijelu. Prinosi njemačkih obaveznica su smanjeni između 4 i 16 baznih poena, dok su prinosi italijanskih obaveznica zabilježili smanjenje između 10 i 23 bazna poena. Zvaničnici ECB Villeroy de Galhau, Luis de Guindos, Kazaks, Joachim Nagel i Stouraras podržavaju nastavak smanjenja kamatnih stopa jer se očekuje da će inflacija u eurozoni dostići nivo od 2% do sredine 2025. godine usljed zabrinutosti zbog inflacije u uslužnom sektoru i potencijalnih američkih tarifa. Glavni ekonomista ECB Lane je izjavio da ECB treba ostati "otvorenog uma" po pitanju brzine i veličine prilagođavanja kamatnih stopa. Sličnog mišljenja je i član UV Nagel, koji je izjavio da ECB ne treba požurivati sa smanjenjem kamatnih stopa, navodeći još uvijek prisutne rizike po izgledu potrošačkih cijena. Zamjenik predsjednice ECB De Guindos je izjavio da bi moglo doći do još smanjenja kamatnih stopa, ukoliko se prognoze članova UV za inflaciju pokažu tačnim. Ponovio je da bi do prvog novog smanjenja moglo doći na narednoj sjednici (12. decembra). Član UV ECB Centeno je upozorio na mogućnost da se inflacija ne smanji ispod 2% usljed ekonomskih rizika, kao što je mogućnost uvođenja tarifa od strane SAD, uz naglašavanje potrebe da se izbjegne niska

Odricanje od odgovornosti (Disclaimer)

Navedeni pregled kretanja je zasnovan na eksternim izvorima i ne sadrži bilo kakve komentare, procjene i stavove CBBiH. Centralna banka ne može garantovati njihovu tačnost i ne snosi odgovornost za direktnu ili indirektnu štetu koja može nastupiti kao posljedica korištenja ili nemogućnosti korištenja informacija, materijala ili sadržaja, ili za posljedice odluka donesenih na osnovu njih.

stopa inflacije u posljednjoj deceniji od 0,8%. De Galhau je naveo da bi politike predsjednika Trumpa mogle imati ograničen uticaj na evropsku inflaciju, ali da bi mogle uticati na kamatne stope kreditiranja.

Jedna od ključnih mjera dugoročnih prognoza inflacije u eurozoni (5y5y forward inflation rate) smanjena je u novembru ispod 2%, (prvi put od jula 2022. godine), a što predstavlja signal da su investitori zabrinuti oko ekonomskog rasta i da bi inflacija mogla zabilježiti nivo ispod ciljanog nivoa ECB. Inflatorna očekivanja među potrošačima u eurozoni su porasla na 2,5% u narednih 12 mjeseci u oktobru, u odnosu na 2,4% u septembru. Ovi rezultati dolaze usred očekivanja decembarskog smanjenja referentne stope ECB. Očekuje se da će ECB nastaviti da smanjuje kamatne stope, uz očekivano smanjenje za 25 baznih poena.

Tabela 3: Kretanje ekonomskih indikatora za eurozonu

Red. Br.	Ekonomski indikator	Očekivanje	Stvarno	Prethodni
			stanje	period
1.	Stopa inflacije (G/G) P- EZ	NOV	2,3%	2,0%
2.	Temeljna inflacija (G/G) P – EZ	NOV	2,8%	2,7%
3.	Indeks potrošačkog povjerenja F – EZ	NOV	-	-12,5%
4.	Monetarni agregat M3 (G/G)	OKT	3,4%	3,2%
5.	Ifo indeks poslovne klime – Njemačka	NOV	86,0	86,5
6.	Stopa nezaposlenosti – Finska	OKT	-	8,1%
7.	Stopa inflacije (G/G) P – Španija	NOV	2,4%	1,8%
8.	Stopa inflacije (G/G) P – Holandija	NOV	3,7%	3,3%
9.	Stopa inflacije (G/G) P – Francuska	NOV	1,8%	1,6%
10.	Stopa inflacije (G/G) P – Italija	NOV	1,4%	1,0%
11.	Promjena broja nezaposlenih (u 000) – Njemačka	NOV	20.000	26.000

SAD

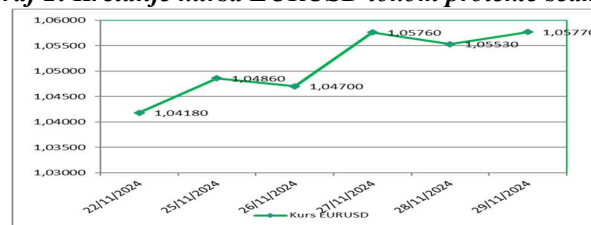
Tokom protekle sedmice smanjeni su i prinosi američkih državnih obaveznica duž cijele krive. Nominacija Bessent Scotta za ministra finansija SAD od strane novoizabranog predsjednika Trumpa povećala je zabrinutost tržišnih učesnika da će naredna administracija voditi agresivnu trgovinsku politiku, što se odrazilo na prilično smanjenje prinosa američkih državnih obaveznica početkom sedmice. Ova vijest se odrazila i na deprecijaciju USD u odnosu na EUR, dok su američki indeksi dionica bilježili rast. Trump je izjavio da će uvesti dodatne carine od 25% na sve proizvode iz Meksika i Kanade i 10% na robu iz Kine, povezujući taj potez sa suzbijanjem migranata i ilegalnih droga koje prolaze preko američkih granica. Predsjednik Feda iz Minneapolisa Kashkari je izjavio da je prikladno da Fed razmotri još jedno smanjenje referentne kamatne stope na predstojećoj sjednici (18. decembra). Goolsbee iz Čikaga se, također, zalaže za nastavak smanjenja kamatnih stopa, “osim u slučaju objavljivanja nekih uvjerljivih dokaza o pregrijavanju ekonomije“, te da bi bilo “savršeno razumno“ da centralna banka uspori tempo smanjenja kamatnih stopa kako se približava onome što smatra neutralnom politikom. U fokusu protekle sedmice je bilo objavljivanje podataka o stopi GDP i PCE deflatora. Prema trenutnim očekivanjima, vjerovatnoća smanjenja referentne kamatne stope za 25 baznih poena na sjednici koja se održava 18. decembra iznosi 60%.

Protekle sedmice je objavljen zapisnik sa posljednje sjednice FOMC-a koji ukazuje na to da kreatori monetarne politike preferiraju postepen pristup budućem smanjenju kamatnih stopa. Početkom mjeseca predsjednik Feda Powell je istakao da ekonomija SAD ne šalje signale da kreatori monetarne politike moraju žuriti sa daljim smanjenjem kamatnih stopa.

Tabela 4: Kretanje ekonomskih indikatora za SAD

Red. br.	Ekonomski indikator		Očekivanje	Stvarno stanje	Prethodni period
1.	PCE deflator (G/G)	OKT	2,3%	2,3%	2,1%
2.	Indeks ličnih prihoda	OKT	0,3%	0,6%	0,3%
3.	Indeks ličnih rashoda	OKT	0,4%	0,4%	0,6%
4.	GDP (Q/Q)- drugi prelim.	III kvartal	2,8%	2,8%	3,0%
5.	Indeks potrošačkog povjerenja	NOV	111,8	111,7	109,6
6.	Broj odobrenih zahtjeva za hipotekarne kredite	22. nov	-	6,3%	1,7%
7.	Broj inicijalnih zahtjeva za nezaposlenost	23. nov	215.000	213.000	215.000
8.	Broj kontinuiranih zahtjeva nezaposlenih za pomoć	16. nov	1.892.000	1.907.000	1.898.000
9.	Porudžbine trajnih dobara P	OKT	0,5%	0,2%	-0,4%

Graf 2: Kretanje kursa EURUSD tokom protekle sedmice



USD je deprecirao u odnosu na EUR, te je kurs EURUSD zabilježio rast sa nivoa od 1,0418 na nivo od 1,0577.

VELIKA BRITANIJA

Velika Britanija se suočava sa ekonomskim izazovima, a zamjenik guvernera Lombardelli je izrazio zabrinutost zbog stope inflacije koja je viša od očekivane, zauzimajući se za postepena smanjenja kamatnih stopa. Bez obzira na nedavna smanjenja kamatnih stopa i dalje je prisutan inflatorni pritisak potaknut značajnim rastom plata i potencijalnim pogoršanjem u ekonomiji. Kao odgovor na neočekivani rast poreza za 25 milijardi GBP, britanski poslodavci planiraju smanjenje investicija i radnih mjesta, što bi moglo prigušiti ekonomski rast. Konfederacija britanske industrije (CBI) upozorava da ovakve mjere, uz rastuće troškove državnog osiguranja i minimalnih plata, čine Veliku Britaniju manje privlačnom za investicije.

Cijene u prodavnicama u Velikoj Britaniji su značajno smanjene ovog mjeseca, što nagovještava nove pritiske potrošnje stanovništva. Starmer nije želio da potvrdi obećanje koje je dala Reeves u vezi sa tim da se neće dalje povećavati troškovi pozajmljivanja i porezi. Istakao je da je Laburistička vlada fokusirana na rješavanje problema budžetskog deficita od 22 milijarde GBP. Očekivanja potrošača za ekonomsko stanje za sljedeću godinu su pogoršana, te su sada saglasna sa prognozama Vlade. Očekuje se kontrakcija britanske ekonomije za 0,2% u tekućoj godini.

Testovi BoE pokazuju da su britanske banke dobro kapitalizovane i da im je likvidnost visoka. Potpuni stres testovi će se sprovesti na dvogodišnjem nivou od 2025. godine.

Tabela 5: Kretanje ekonomskih indikatora za UK

Red. br.	Ekonomski indikator		Očekivanje	Stvarno stanje	Prethodni period
1.	BRC indeks maloprodajnih cijena (G/G)	NOV	-0,6%	-0,6%	-0,8%
2.	Potrošački krediti (G/G)	OKT	-	7,3%	7,5%
3.	Odobreni hipotekarni krediti (u hiljadama GBP)	OKT	64,5	68,3	66,1
4.	Monetarni agregat M4 (G/G)	OKT	-	3,0%	3,5%

Tokom protekle sedmice GBP je aprecirala u odnosu na EUR, pa je kurs EURGBP zabilježio pad sa nivoa od 0,83132 na nivo od 0,83059. GBP je aprecirala u odnosu na USD, pa je kurs GBPUSD povećan sa nivoa od 1,2530 na nivo od 1,2735.

JAPAN

Prema očekivanjima za 2025. godinu, ekonomija Japana će se značajno promijeniti jer se predviđa da će BoJ zauzeti oštriji stav uz povećanje kamatnih stopa kako bi se borila protiv inflacije. Ovo je usljedilo nakon ukidanja negativnih kamata i ranijih povećanja, vođenih nastojanjem da se obezbijedi ciljani nivo inflacije 2% i rast plata koje su od ključnog značaja za ekonomski rast. Uprkos političkim nesigurnostima, uključujući manjinsku Vladu premijera Ishibe i opoziciju Demokratske stranke za narod, očekuje se da će BoJ najvjerojatnije povećati kamate, sa mogućnošću dostizanja nivoa od 1% do jula.

Izvještaj iz novembra naglašava povećanje zaposlenosti i prihoda. Rizici uključuju usporavanje stranih ekonomija, visoke kamatne stope u SAD i Evropi, te stagnaciju tržišta nekretnina u Kini. Pregovori o platama u ovoj godini dostigli su najviši nivo u posljednje 33 godine, sa velikim sindikatima koji su uspjeli povećati plate za više od 5%. Kyodo News je objavio da Japan planira emitovati 6,7 biliona JPY (oko 44 miliona USD) u novim državnim obaveznicama kako bi finansirao dodatni budžet za stimulatívni paket premijera Ishibe. Dodatna emisija obaveznica pogoršaće fiskalno stanje Japana.

Uprkos gubitku većine na izborima, dogovor o poreskoj politici sa opozicijom pruža stabilnost. Dodatni budžet uključuje 5,75 biliona JPY za rast ekonomije, 3,39 biliona JPY za sprečavanje inflacije i 4,79 biliona JPY za sigurnosne i socijalne politike. Ova potrošnja značajno povećava dug Japana, koji trenutno iznosi preko 250% japanske ekonomije.

Tabela 6: Kretanje ekonomskih indikatora za Japan

Red. br.	Ekonomski indikatori		Očekivanje	Stvarno	Prethodni
				stanje	period
1.	Vodeći indeks F	SEP	-	109,1	106,9
2.	Koicidirajući indeks F	SEP	-	115,3	114,0
3.	Prodaje širom zemlje (G/G)	OKT	-	-0,7%	2,3%
4.	Indeks uslužnog sektora (G/G)	OKT	2,5%	2,9%	2,8%
5.	Stopa nezaposlenosti	OKT	2,5%	2,5%	2,4%
6.	Odnos broja slobodnih radnih mjesta i broja prijavljenih	OKT	1,24	1,25	1,24
7.	Indeks započelih kuća (G/G)	OKT	-2,0%	-2,9%	-0,6%
8.	Indeks povjerenja potrošača	NOV	36,5	36,4	36,2
9.	Inflacija u Tokiju (G/G)	NOV	2,2%	2,6%	1,8%
10.	Temeljna inflacija u Tokiju (G/G)	NOV	2,0%	2,2%	1,8%
11.	Maloprodaja (G/G)	OKT	2,0%	1,6%	0,5%
12.	Industrijska proizvodnja (G/G) P	OKT	2,0%	1,6%	-2,6%

JPY je tokom protekle sedmice aprecirao u odnosu na EUR, te je kurs EURJPY zabilježio pad sa nivoa od 161,24 na nivo od 158,41. JPY je aprecirao i u odnosu na USD, te je kurs USDJPY zabilježio pad sa nivoa 154,78 na nivo od 149,77.

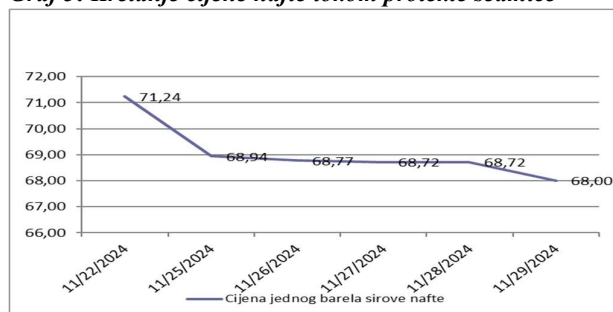
NAFTA I ZLATO

Cijena jednog barela sirove nafte na otvaranju tržišta u ponedjeljak je iznosila 71,24 USD (68,38 EUR).

Početkom sedmice cijena nafte je smanjena za preko 3%, nakon izvještaja da su Izrael i Liban dogovorili sporazum o prekidu vatre kako bi se okončao sukob Izraela i Hezbolaha. Na otvaranju tržišta u utorak cijena ovog energenta je inicijalno bilježila rast nakon rasprodaje potaknute reakcijama tržišta na predložene tarife novoizabranog predsjednika Trampa za Meksiko i Kanadu i planove za povećanje proizvodnje sirove nafte u SAD. Do kraja trgovanja cijena ovog energenta je korigovana naniže. Smanjenje cijene je nastavljeno i sredinom sedmice. Analitičari smatraju da je pad cijene nafte u ponedjeljak, iniciran vijesću o prekidu vatre između Izraela i Libana, bio pretjeran. OPEC+ bi na predstojećem sastanku mogao zadržati trenutna smanjenja proizvodnje zbog zabrinutosti oko globalne potražnje. Bloomberg je izvijestio da OPEC+ razmatra odgađanje planiranog ponovnog pokretanja proizvodnje nafte u januaru za nekoliko mjeseci zbog globalne zabrinutosti usljed prevelike ponude. Do kraja sedmice cijena nafte se kretala u uskom rasponu. Zalihe sirove nafte u SAD su prošle sedmice pale za 1,8 miliona barela na 428,4 miliona barela, premašivši očekivani pad od 500.000 barela, zbog manjeg uvoza, a uprkos većoj domaćoj proizvodnji ovog energenta. Prigušena reakcija cijena pokazuje da su tržišta manje zabrinuta zbog nestašice nafte sada kada tenzije na Bliskom istoku popuštaju. Generalno, cijena sirove nafte je nestabilna zbog tenzija na Bliskom istoku, slabljenja potražnje u Kini i potencijalnih političkih utjecaja novoizabranog predsjednika SAD Trampa. U četvrtak je tržište nafte bilo zatvoreno zbog praznika u SAD.

Na zatvaranju tržišta u petak cijena jednog barela sirove nafte je iznosila 68,00 USD (64,29 EUR), što predstavlja pad od 4,55% na sedmičnom nivou.

Graf 3: Kretanje cijene nafte tokom protekle sedmice



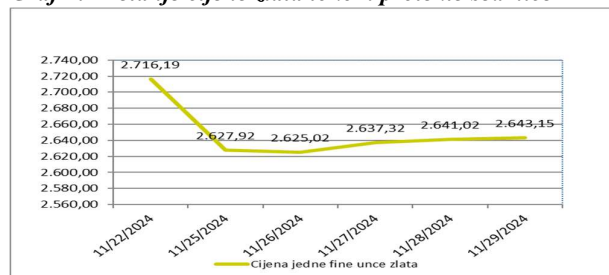
Na otvaranju londonske berze metala u ponedjeljak cijena jedne fine unce zlata je iznosila 2.716,19 USD (2.607,21 EUR).

Početkom sedmice je zabilježen priličan pad cijene ovog plemenitog metala od preko 3%, nakon vijesti o sporazumu između Izraela i Hezbolaha, koja je ublažila geopolitičke tenzije, te smanjila privlačnost zlata kao aktive sigurnog utočišta. Do kraja sedmice cijena zlata se kretala u uskom rasponu, uz blagi rast. Smanjenje prinosa američkih državnih obaveznica i deprecijacija USD, nakon objavljivanja ključnih ekonomskih indikatora u SAD, su doveli do blagog rasta cijene zlata sredinom sedmice. Fokus tržišnih učesnika je sada više usmjeren na tenzije između Rusije i Ukrajine. Geopolitičke tenzije, neizvjesnosti na područjima Bliskog istoka i u Evropi i dalje pružaju podršku rastu cijene ovog plemenitog metala. U II kvartalu Poljska je bila zemlja sa najvećim kupovinama zlata, a pod uticajem rasta zabrinutosti oko regionalnog širenja konflikta između Rusije i Ukrajine.

Analitičari iz Goldman Sachsa su ukazali na to da imenovanja i politika novoizabranog predsjednika Trampa, koji vrši pritisak na Fed, povećavaju deficite i izazivaju zabrinutost oko finansijske održivosti SAD, te u konačnici podržavaju cijenu zlata.

Na zatvaranju tržišta u petak cijena jedne fine unce zlata je iznosila 2.643,15 USD (2.498,96 EUR), što predstavlja pad od 2,69% na sedmičnom nivou.

Graf 4: Kretanje cijene zlata tokom protekle sedmice



Odricanje od odgovornosti (Disclaimer)

Navedeni pregled kretanja je zasnovan na eksternim izvorima i ne sadrži bilo kakve komentare, procjene i stavove CBBiH. Centralna banka ne može garantovati njihovu tačnost i ne snosi odgovornost za direktnu ili indirektnu štetu koja može nastupiti kao posljedica korištenja ili nemogućnosti korištenja informacija, materijala ili sadržaja, ili za posljedice odluka donesenih na osnovu njih.